

Positieflijst reptielen toch niet zo positief

Huisdieren zijn voor veel mensen een hobby vol passie, een bron van vriendschap en vermaak en een verrijking in het leven. Wellicht terecht? Voor anderen een consumptiegoed, verkocht uit winstbejag en gekocht in de waan van het moment, vaak met een flagrant gebrek aan kennis. Wellicht fout? Sommige natuurliefhebbers vinden het dan ook niet geoorloofd om dieren in gevangenschap te houden. Een moeilijk onderwerp, en ook bij de leden van Hyla, de reptielen- en amfibieënwerkgroep van Natuurpunt, zijn de meningen verdeeld. Over het houden van reptielen in terraria zijn we het wel eens. Het welzijn van reptielen in gevangenschap moet gestoeld zijn op duidelijke en afdwingbare criteria en het risico op negatieve invloeden op natuurlijke ecosystemen moet worden uitgesloten.

Figuur 1: Iberische smaragdhagedis (Lacerta schreiberi) - Opgenomen in bijlage II en IV van de Europese Habitatrichtlijn en toch op de positieflijst.

Sinds 1 oktober 2019 ging de positieflijst voor reptielensoorten van kracht. Een lijst waarin opgesomd staat welke reptielensoorten als huisdier mogen gehouden worden. Initiatiefnemer is het kabinet van minister Ben Weyts. Het doel van de lijst is het verbeteren van het dierenwelzijn. Hyla vindt dat deze lijst onvoldoende garantie biedt om het welzijn van reptielen in gevangenschap te verbeteren. Bovendien lijkt het alsof de wetgever bij het opstellen van deze lijst oogkleppen op had: thema's die buiten het dierenwelzijn vallen werden schromelijk over het hoofd gezien. Zo prijken zowel Europees beschermde als invasieve soorten op deze lijst.

De minister wil gevaarlijke en moeilijk te houden soorten met een positieflijst uit de handen van ongeïnformeerde beginners houden. De Vlaamse lijst inspireerde zich op de 161 soorten tellende Waalse lijst. De Vlaamse positieflijst telt echter 422 soorten die niet allemaal als 'beginnersdieren' gedefinieerd kunnen worden. Het verschil tussen beide lijsten kwam er wellicht onder impuls van terrariumhouders en handelaren maar geeft vooral weer hoe verschillende teams van "experten" tot

erg verschillende resultaten kunnen komen. Subjectiviteit blijkt inherent aan de opmaak van zulke lijsten.

Verzekert de positieflijst het welzijn van de toegestane soorten? Zullen impulsaankopen door de lijst beperkt worden? Zullen voortaan minder dieren in onze natuur gedumpt worden? Hyla is er van overtuigd dat het antwoord telkens 'nee' is. Net zo veel baardagamen, korenslangen en waterschildpadden gaan een miserabel bestaan tegemoet van een onaangepaste huisvesting, foute temperatuurs- en vochtigheidsregimes en het verkeerde voedselaanbod.

In principe is het aantal soorten dat op de lijst staat niet echt relevant. Er zijn inderdaad heel veel soorten die makkelijk beschikbaar zijn en vrij eenvoudig kunnen gehouden worden. Naar handhaving en controle toe, is het daarentegen wel makkelijker werken met een kortere lijst. Belangrijker is echter dat de lijst haar doel betreffende het verbeteren van dierenwelzijn wel voorbij schiet – voor geen enkele van die vele soorten wordt door de positieflijst het welzijn gewaarborgd. Bij het opstellen van deze lijst was het wellicht balanceren tussen het behouden van voldoende draagvlak onder reptielenhouders enerzijds en het realiseren van een beheersbare en controleerbare soortenlijst anderzijds. Gezien de (zelfs met de vooropgestelde criteria onvermijdelijke) subjectiviteit bij de opmaak van deze lijst heeft Hyla zich onthouden van het geven van advies. Laten we ook niet te naïef zijn. Reptielen vallen weinig op, verstopt in een terrarium op een zolderkamer of in een kelder. Inspectie voor deze lijst organiseren is moeilijk en duur en geniet geen prioriteit.

Naast dierenwelzijn maakt Hyla zich verder ernstige zorgen over de impact van de positieflijst op het natuurlijk milieu. Onder het mom van de scheiding van bevoegdheden en met een totaal gebrek aan beleidsintegratie binnen de Vlaamse overheid werd dit blijkbaar genegeerd of over het hoofd gezien. Dit vindt Hyla uiteraard onaanvaardbaar.

De voorliggende lijst telt maar liefst 16(!) Europees beschermde soorten. Zo kan bijvoorbeeld eender wie Iberische beekschilpadden illegaal wegvangen in Spanje en die vervolgens legaal verkopen in Vlaanderen. Men hoeft zelfs niet eens naar Spanje te rijden: zandhagedis, de zeldzaamste reptielensoort uit Wallonië, prijkt ook op de positieflijst. Het legaal kweken en verhandelen van bedreigde diersoorten onder goedbedoelende hobbyisten is niet het grote probleem maar al te vaak komt misbruik voor door wildvangdieren wit te wassen als nakweek. Tenzij de achterpoorten in onze en internationale wetgevingen, zoals de regelgeving omtrent de handel in wilde diersoorten (CITES), gesloten worden is het een bedenkelijk signaal dat deze soorten op de lijst staan.

En dan zijn er nog de invasieve soorten en soorten die onze opvangcentra overspoelen. Het is goed dat roodwangschilpadden en Russische rattenslangen niet meer mogen gehouden worden. Maar is daar de kous mee af? Heel wat soorten exotische zoetwaterschildpadden kunnen zich jarenlang in onze natuur handhaven. Wij vinden dan ook dat het van de ene naar de andere soort doorschuiven moet stoppen en dat alle waterschildpadden met overlevingskansen in onze natuur moeten worden geschrapt. De feiten tonen bovendien aan dat bepaalde slangensoorten waarvan men dacht dat ze zich nooit in onze natuur zouden kunnen handhaven zich ondertussen succesvol voortplanten in België en Nederland. Ook hier is dus voorzichtigheid geboden.

Hyla betreurt dat er amper maatregelen worden genomen die enerzijds daadwerkelijk het welzijn van terrariumdieren bevorderen en anderzijds onze natuurlijke ecosystemen beschermen. De politieke ambitie beperkt zich tot op heden tot een weinig zinvolle en in de praktijk uiterst moeilijk afdwingbare lijst. Hyla stelt enkele constructieve maatregelen voor die volgens ons tot verbetering kunnen leiden:

- Aangezien de positieflist als een dynamische lijst wordt opgevat, eisen we dat bij een eerste revisie als absoluut minimum alle beschermde Europese soorten en alle soorten met een invasief karakter zullen worden geschrapt.
- Laten we impulsaankopen maximaal proberen terug te dringen. De verkoop van honden en katten is in winkels reeds lang (en met succes) verboden als maatregel om impulsaankopen en dierenleed te verminderen. Naar analogie pleiten wij voor een verbod op het verkopen van reptielen in een commerciële omgeving.
- Import van in het wild gevangen dieren moet compleet verbannen worden. Soorten die niet beschikbaar zijn als nakweek hebben geen duurzame toekomst binnen de terrariumhobby. De internationale handel vanuit ons kleine landje aan een grote schoonmaak onderwerpen is wellicht naïef, maar we kunnen er wel voor zorgen dat die niet meer legaal via onze (lucht)havens plaatsvindt.
- Door de huidige meldingsprocedure voor het houden van maximaal 30 reptielen (Vlarem-wetgeving) te vereenvoudigen en te digitaliseren, kunnen we tot een controleerbare situatie komen waarbij terrariumhouders gemakkelijk dieren kunnen registreren en deze aan vastgelegde quota kunnen verhandelen.
- Educatie is ook een belangrijk speerpunt. Door ervoor te zorgen dat nieuwe baasjes een basisopleiding genieten, kan men het welzijn van het dier verbeteren.

Tot slot willen we alle liefhebbers van reptielen uitnodigen om samen met ons te werken aan de bescherming van onze inheemse reptielensoorten. We begrijpen de fascinatie van terrariumhouders voor reptielen maar al te goed, al geeft het observeren, bestuderen, inventariseren, monitoren en beschermen van deze prachtige dieren in de vrije natuur zo veel meer voldoening dan het verzamelen van beestjes in bakjes.

Hyla-werkgroep Natuurpunt

Meer info over de lijst en de lijst zelf vind je op volgende webpagina:
<https://www.huisdierinfo.be/welke-reptielen-mag-je-houden>